

ОЦІННО-ЕМОТИВНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ ДОДІ СМІТ “THE HUNDRED AND ONE DALMATIANS”

Об'єктом нашого дослідження став роман Доді Сміт «The Hundred and One Dalmatians» та його український переклад «101 далматинець», виконаний Наталією Ясіновською. Досліджуваний переклад видано нещодавно, у 2017 році, і тому він знаходиться у центрі нашої уваги.

Оцінно-емотивні трансформації залишаються актуальною темою для досліджень сучасних теоретиків та практиків перекладу, оскільки завжди цікаво простежити, як у перекладі змінюється конотація тексту і чи змінюється взагалі.

О. О. Селіванова зазначає, що оцінно-емотивні трансформації орієнтовані на заміну, втрату або виникнення в перекладі оцінного чи емотивного компонента мовних одиниць [2, 240].

Наприклад, у цьому фрагменті перекладач замінює оцінно-емотивний компонент:

*She instantly knew that the dog on the common was no **freak** (1, p. 38) // Вона одразу ж зрозуміла, що пес на пустищі не був **почварою** (2, с. 40).*

Англійське слово *freak* має кілька значень, одним із яких є «a person, animal, or plant with an unusual physical abnormality» [5]. У тексті йдеться про те, що у далматинця були коричневі плями замість чорних, що вважалося вадою для такої породи. У перекладі ж, вжито слово *почвара*, що означає: «потвора, чудовисько» [1]. Тобто, перекладач використовує цю заміну з огляду на контекст, проте із використанням такого відповідника з'являється негативна конотація.

У цих же реченнях простежуємо виникнення позитивного оцінно-емотивного компоненту у фрагментах перекладу:

*And the white **cat** did not forget the ermine sheets (1, p. 201) // Біла **кицька** не забула також і про горностаєві простирадла(2, с. 203).*

Тут нейтральний іменник *cat* у перекладі замінено іменником *кицька*, що належить до пласту розмовної лексики та має позитивний оцінний компонент.

*You **stroke** her while I get her some food (1, p. 20) // **Понести** її трохи, поки я принесу їй поїсти (2, с. 23).*

Дієслово *stroke* – «to move a hand, another part of the body, or an object gently over something or someone, usually repeatedly and for pleasure» [3] у цьому контексті означає *гладити* і є нейтральним, перекладач же додає позитивної конотації перекладаючи як *нести* – «ніжно торкаючись, гладячи і т. ін. кого-небудь, виявляти до нього любов, ласку» [1].

Подекуди перекладач комбінує декілька конотативних трансформацій, чим значно впливає на оцінно-емотивне та експресивне забарвлення усього висловлення:

*It was a **beautiful blue coat** with a white **binding**; Missis was very proud of it (1, p. 55) // Леді дуже пишалася своїм **гарненьким** блакитним **пальтечком** із білими **шворочками** (2, с. 57).*

У цьому контексті англійське *coat* означає: «a piece of thick cloth that is put on a dog's back to keep it warm outside in winter» [4]. Перекладач передає його словосполученням *гарненьке*, що має додаткове емотивне забарвлення, *пальтечко* «зменш.-пестл. до пальто» [1]. Також, варто звернути увагу на слово *binding* – «a thin strip of material that can be sewn along the edges of clothes or other objects» [3], яке перекладач передає українським зменшувано-пестливим словом *шворочка*, що означає – «тонкий мотузок; мотузочок» [1]. На нашу думку, такі трансформації з додаванням позитивної оцінки, зумовлені контекстом, адже Леді дуже пишалася своїм пальтечком.

Цікавим прикладом є наступне речення, у якому на трансформацію денотативного плану (тут, кореферентна) нашаровується конотативна:

And then, when they were only three or four yards away, he stooped, picked up a stone, and slung it with all his force (1, p. 87) // А потім, коли вони були всього в трьох чи чотирьох ярдах від нього, хлопчак нахилився, підняв камінь і жбурнув з усієї сили (2, с. 89).

У цьому прикладі особовий займенник *he* у перекладі замінено словом *хлопчак*, що має емоційно-негативний відтінок. По контексту хлопчик кинув каменем у Понго та поранив його, у цьому ж фрагменті описується той момент, коли до будинку хлопчика, вже вдруге прийшли Леді та Понго, хлопець знову почав кидатись камінням заради забави. Імовірно, перекладач таким чином додає негативної оцінки вчинку хлопчика, що, на нашу думку, є неправильним рішенням, адже в тексті оригіналу негативна оцінка відсутня.

Отже, у ході дослідження та зіставлення текстів оригіналу та його українського перекладу, ми виявили, що перекладач часто застосовує оцінно-емотивні трансформації. У тексті представлені приклади заміни, втрати та виникнення оцінного та емотивного компонента мовних одиниць. Зіставивши тексти оригіналу та перекладу можна зробити висновок, що перекладач переважно доцільно та уміло використовує ці заміни.

Список використаної літератури:

1. Академічний тлумачний словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL: <http://sum.in.ua>.
2. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Мир сознания в языке. Монографічне видання / О. О. Селіванова. – Черкаси : Ю. Чабаненко, 2012. – 488 с.
3. Cambridge Dictionary [Електронний Ресурс]. – Режим доступу : URL : <https://dictionary.cambridge.org>.
4. Macmillan Dictionary [Електронний Ресурс]. – Режим доступу : URL : <https://www.macmillandictionary.com>.
5. Oxford English Dictionary [Електронний Ресурс]. – Режим доступу : URL : <https://en.oxforddictionaries.com>.

Список джерел фактичного матеріалу:

1. Smith D. The Hundred and One Dalmatians. – Puffin, 1956. – 216 p.
2. Сміт Д. 101 далматинець [Текст] : роман / Доді Сміт; переклад з англ. Наталії Ясіновської. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2017. – 240 с.

Науковий керівник: к. філол. н., доцент Рибалка Н. С.

А. В. Ількевич

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ДЕТЕКТИВ Е. ПО ТА ЙОГО ПЕРЕКЛАД

У сучасному перекладознавстві малодослідженими є проблеми жанрової стилістики, особливостей перекладу детективної прози, зокрема й творів засновника детективного жанру Е. А. По та його знакової новели «Вбивство на вулиці Морг».

Три новели Едгара По: «Вбивство на вулиці Морг» (1841), «Викрадений лист» (1842), «Тасмниця Марі Роже» (1842) – позначені основними рисами класичного детективу. Вони присвячені мистецтву аналізу, що зведений у ступінь чаклунства, «інтелектуальної магії» [1, 6].

Індивідуальний стиль кожного письменника характеризується власною композицією, архітектурою в єдності більших і менших її конструкцій. А стиль передає неповторність їхнього поєднання. У новелі «Вбивство на вулиці Морг» автор майстерно використовує різноманітні виражальні засоби мови та зображальні стилістичні прийоми, щоб зробити оповідь більш правдивою, високо інформативною, повною смислу та емоційності. Для новели притаманна готична символіка, яка створює атмосферу таємничості та жаху і яку перекладач Михайло Сарницький не обходить увагою у своєму перекладі.

Місце дії. Замість готичного замку чи руїн герої найняли “*a time-eaten and grotesque mansion... tottering to its fall*” [2, 172] – «*один старезний будинок*», що «*поволі хилився до своєї остаточної руїни*» [3, 276]. Метафоричні епітети: *time-eaten, grotesque* – підкреслюють